dnia 27 marca 2025 r.

Szanowna Pani

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk

Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Ministro,

chciała zwrócić uwagę na problem strażników Straży Gminnych i Miejskich, których praca nie znalazła się w wykazie „prac o szczególnym charakterze" stanowiącym załącznik nr 2 do ustawy z dnia z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 1669). Skutkiem tego zaniechania legislacyjnego jest obecna sytuacja, w której strażnicy Straży Gminnych i Miejskich są pozbawieni możliwości przejścia na świadczenie przedemerytalne (emerytura pomostowa) pomimo, że praca strażnika gminnego spełnia definicję z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W szczególności jest to praca wymagająca szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, której możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się.

Praca strażnika gminnego (miejskiego) nie ma i nigdy nie miała nic wspólnego z wykreowanym w powszechnej świadomości przekonaniem, że sprowadza się ona jedynie do „wlepiania mandatów babciom handlującym czosnkiem"! Praca strażników gminnych i miejskich zawsze była ważnym elementem bezpieczeństwa publicznego. Świadczy o tym chociażby fakt, że Straże Gminne i Miejskie są formacjami umundurowanymi, wyposażonymi w broń palną i uprawnionymi do stosowania środków przymusu bezpośredniego. Podkreślić również należy, że strażnikiem gminnym (miejskim) nie może zostać „każdy". Kandydat do służby w tej formacji musi wykazywać się odpowiednią sprawnością fizyczną i psychiczną, która to sprawność podlega okresowym kontrolom i badaniom lekarskim i psychologicznym. O odpowiedzialności jaka wiąże się z wykonywaniem pracy strażnika Straży Gminnej i Miejskiej świadczy również fakt, że zgodnie z obecnie obowiązującym brzmieniem art. 24 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1763 ze zm.) do służby w Strażach Gminnych i Miejskich dopuszcza się jedynie osoby, które ukończyły 21 lat. Dla porównania policjantem może zostać już osiemnastolatek.

Możliwość odpowiedzialnego - a więc niezagrażającego bezpieczeństwu publicznemu w tym życiu i zdrowiu innych osób – wykonywania zadań przez strażników Straży Gminnych i Miejskich zmniejsza się wraz z wiekiem. Proces starzenia ma bowiem niewątpliwy wpływ na sprawność psychofizyczną niezbędną do wykonywania czynności polegających m.in. na: ujmowaniu osób stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego i mienia, oraz doprowadzaniu tych osób do najbliższej jednostki policji; czuwaniem nad porządkiem i kontrolą ruchu drogowego; ochroną obiektów komunalnych i użyteczności publicznej czy konwojowaniem wartościowego mienia. Pomimo to ustawodawca nie zapewnił strażnikom Straży Miejskich i Gminnych należytej ochrony emerytalnej, pozostawiając tę

formację zarówno poza systemem emerytur mundurowych, jak i emerytur pomostowych. W obowiązującym stanie prawnym strażnicy Straży Gminnych i Miejskich są objęci powszechnym systemem emerytalnym. Oznacza to, że uprawnienia emerytalne nabywają na zasadach ogólnych, właściwych dla wszelkich grup zawodowych. Taka sytuacja to ewidentny, wręcz książkowy przykład tzw. pominięcia ustawodawczego. Naprawienie tego błędu leży przede wszystkim w interesie publicznym. Pozwoli bowiem odsunąć od wykonywania czynności obarczonych szczególnym ryzykiem funkcjonariuszy, którzy ze względu na wiek i zmniejszoną sprawność psychofizyczną może już nie być zdolny do ich realizacji w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, a funkcjonariuszom tym zagwarantuje nabycie przejściowych świadczeń przed nabyciem pełnych praw emerytalnych.

Na problem pominięcia pracy strażników Straży Gminnych i Miejskich w wykazie prac o szczególnym charakterze umożliwiającym skorzystanie z emerytur pomostowych funkcjonariusze tych formacji zwracają uwagę od lat. Problem ten jest również przedmiotem dyskusji Grupy Roboczej ds. Straży Gminnych i Miejskich działającym w ramach Zespołu ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Za objęciem strażników Straży Gminnych i Miejskich systemem emerytur pomostowych, ze względu na szczególny charakter ich pracy, opowiada się Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Jednak uzupełnienie wykazu prac w szczególnym charakterze (załącznik nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych) o pracę strażników Straży Gminnych i Miejskich nie jest możliwe bez pozytywnej decyzji Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Dlatego też apelujemy do Pani Minister o pilne zajęcie się tą ważną dla bezpieczeństwa naszych mieszkańców kwestią.

Z poważaniem

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń Społecznych

DUS-II.055.15.2025.CG

Warszawa, 6 czerwca 2025 r.

Dotyczy: petycji w sprawie objęcia strażników Straży Gminnych i Miejskich systemem emerytur pomostowych

Szanowna Pani Dyrektor,

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870),w odpowiedzi na petycję z dnia 27 marca 2025 r. w ww. sprawie, Departament Ubezpieczeń Społecznych uprzejmie przedstawia, co następuje.

Kwestie poszerzenia katalogu prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze były omawiane zarówno w trakcie prac Grupy roboczej ds. emerytur pomostowych działającej w ramach Zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych RDS, jak również prac Grupy roboczej działającej w ramach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej: „MRPiPS") w sprawie niewygasającego charakteru emerytur pomostowych oraz przeglądu grup zaliczonych i pretendujących do wykazu prac o szczególnym charakterze, w których uczestniczyli przedstawiciele partnerów społecznych oraz strona rządowa (wspierana ekspercko przez Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy; dalej „CIOP").
Strony zgodziły się, że analiza załączników nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych (wykazów prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze) będzie dokonywana pod kątem ich kompletności (w ramach obowiązujących definicji prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 1-3 ustawy o emeryturach pomostowych). Oznacza to, że ewentualne nowe prace w wykazach prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze mogą się znaleźć tylko wówczas, jeśli określone prace wypełniają definicje prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

W ramach prac tych gremiów analizowano różne postulaty rozszerzenia obowiązujących załączników nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Nie analizowano jednak postulatu rozszerzania zał. nr. 2 o prace wykonywane przez strażnika gminnego (miejskiego).

Na posiedzeniu Grupy roboczej ds. emerytur pomostowych w dniu 9 kwietnia 2024 r., zdecydowano, że kwestia poszerzenia katalogów prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze powinna być przedmiotem dalszych prac, ale już na forum Rady

tel. 222-500-108
info@mrips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina

ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Dialogu Społecznego (w ramach podzespołu dedykowanego tematyce emerytur pomostowych).

Dodatkowo Departament informuje, że w związku z pracami ww. grup roboczych w dniu 25 października 2024 r. została przyjęta przez stronę pracowników i stronę pracodawców Rady Dialogu Społecznego uchwała nr 132 w sprawie: podjęcia prac nad nowelizacją ustawy w zakresie emerytur pomostowych. W uchwale tej strona społeczna zwróciła się do Rządu Rzeczpospolitej Polskiej o podjęcie prac w celu przygotowania, w uzgodnieniu ze stroną społeczną:
- projektu nowelizacji ustawy w zakresie emerytur pomostowych dla grup zawodowych w sposób określony w uchwale,
- w przypadku konieczności uzupełnienia dokumentacji odnoszącej się do konkretnego rodzaju prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w niniejszym Stanowisku – przedstawienia odpowiednich wytycznych w szczególności przez CIOP i Instytut Medycyny Pracy.

Z uchwały wynika, że istnieje grupa prac, które potencjalnie uznać można za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o ile zostaną one odpowiednio sprecyzowane lub udzielone zostaną w ich sprawie dodatkowe wyjaśnienia. Dotyczy to prac:
- operatorów kontroli bezpieczeństwa na lotniskach,
- automatyków PKP,
- dróżników przejazdowych,
- inspektorów transportu drogowego,
- operatorów numerów alarmowych.

Treść tej uchwały nie wskazuje zatem, że projekt zmiany ustawy o emeryturach pomostowych powinien obejmować prace wykonywane przez strażnika gminnego (miejskiego). W przekonaniu MRPiPS treść przedmiotowej uchwały ma istotne znaczenie, ponieważ dokonywanie zmian w ustawie o emeryturach pomostowych w zakresie rozszerzenia katalogu prac uprawniających do uzyskania emerytury pomostowej powinno się odbywać w dialogu ze stroną społeczną.

Departament informuje jednakże, że w dniu 28 stycznia 2025 r. wpłynął do wiadomości MRPiPS - skierowany do CIOP - wniosek Krajowej Rady Komendantów Straży Miejskich i Gminnych Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Częstochowie (wraz z załączonym materiałem porównawczym dotyczącym pracy strażników gminnych (miejskich) z pracą wykonywaną przez funkcjonariuszy straży ochrony kolei. Ponadto do MRPiPS wpłynęły dwie petycje, w tym petycja Unii Metropoli Polskich oraz do wiadomości - pismo Związku Miast Polskich (stanowiące załącznik do pisma Departamentu Porządku Publicznego MSWiA), których przedmiotem jest postulat objęcia strażników gminnych (miejskich) system emerytur pomostowych.

W związku z powyższym, Departament pragnie podkreślić, że praca wykonywana przez strażników gminnych (miejskich) będzie przedmiotem merytorycznej analizy (m. in. w oparciu o ww. korespondencję) pod kątem spełniania przez nią kryteriów sformułowanych w art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, którą przeprowadzi CIOP oraz Instytut Medycyny Pracy im. prof. dr med. Jerzego Nofera w Łodzi, z którym MRPiPS nawiązało współpracę w celu realizacji ww. uchwały nr 132 oraz dokonania wstępnej analizy dotyczącej ewentualnej potrzeby skorygowania (ograniczenia lub rozszerzenia) obowiązujących wykazów prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, przy uwzględnieniu obowiązujących kryteriów definiujących te prace.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Sebastian Kamiński
Zastępca Dyrektora
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Dow wiadomości:
Biura Prezesa Rady Ministrów
Dot.: BPRM.5237.8.1.2025